

Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΩΝ "ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ", ΕΙΣ ΓΑΛΛΙΑΝ

Υπό ROBERT GOETZ-GIREY

Καθηγητοῦ τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας εἰς τὴν Νομικὴν Σχολὴν τῶν Παρισίων,
Διευθυντοῦ τοῦ Κέντρου διαχειρίσεως τῶν ἐπιχειρήσεων τοῦ Πανεπιστημίου τῶν Παρισίων

Ἐχοντες τὴν καλῶς θεμελιωμένην φήμην ὀρθολογιστῶν καὶ καρτεσιανῶν, οἱ Γάλλοι δύνανται νὰ ἐπιτρέψουν εἰς τοὺς ἑαυτοὺς των νὰ εἶναι, στὰν παραστῆ ἢ εὐκαιρία, ἐμπειρικοὶ καὶ πραγματισταί. Τοῦτο εἶναι ἰδιαιτέρως ἀληθὲς εἰς τὸν τομέα τῆς παιδείας, τῆς ὁποίας ἡ σύστασις εἶναι τόσο πολὺπλοκος, ὥστε νὰ καθίσταται ἀκατανόητος διὰ τοὺς μὴ μεσημμένους. Τοῦτο συμβαίνει ἀκόμη περισσότερον, ὅσον ἀφορᾷ τὴν διδασκαλίαν τῶν «υποθέσεων». Ἐμφυτευμένη ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν, εἶναι τὸ πεδίον πολυαριθμῶν μετατροπῶν καὶ καινοτομιῶν: δὲν θὰ εἶναι ἴσως λοιπὸν περιττὸν νὰ ἐκθέσωμεν συντόμως, ποῖα εἶναι τὰ χαρακτηριστικὰ σημεῖα αὐτῆς εἰς τὴν ἀνωτέραν ἐκπαίδευσιν ἢ εἰς τὴν μεταπανεπιστημιακὴν.

Ἔως πολὺ προσφάτως, ἡ διδασκαλία τῶν υποθέσεων, περισσότερον γνωστὴ εἰς τὴν Γαλλίαν ὑπὸ τὸ ὀλίγον τι ἀρχαῖκόν ὄνομα: «ἐμπορικὴ» διδασκαλία, ἐδίδετο πρωτίστως εἰς εἰδικευθέντα ἰδρύματα ἐμπορικῶν σπουδῶν καὶ βοηθητικῶς εἰς τὰ πανεπιστήμια.

1ον. **Τὰ εἰδικευθέντα ἰδρύματα «ἐμπορικῆς» διδασκαλίας** εἶναι πράγματι τὰ ἰδρύματα τὰ στενῶς συνδεδεμένα μετὰ τῶν ἐπιμελητηρίων, τὰ ὁποῖα τὰ διαχειρίζονται καὶ τὰ χρηματοδοτοῦν. **Αἱ ἀνώτεροι ἐμπορικαὶ σχολαί** ἀποτελοῦν τὴν μεγάλην πλειονότητα αὐτῶν τῶν ἰδρυμάτων. Ἀρχαιοτέρα εἶναι ἡ Σχολὴ τῶν Παρισίων, ἰδρυθεῖσα πρὸ 1820 καὶ ἐξαγορασθεῖσα τὸ 1869 ὑπὸ τοῦ Ἐμπορικοῦ Ἐπιμελητηρίου τῶν Παρισίων. Αἱ ἄλλαι, 15 περίπου, εὑρίσκονται εἴτε εἰς τὰς πανεπιστημιακὰς πόλεις, εἴτε εἰς πόλεις ὅπως ἡ Ρέμς καὶ ἡ Νάντη, αἱ ὁποῖαι ἔχουν μίαν ἀξιοσημείωτον οἰκονομικὴν τοπικὴν σπουδαιότητα. Αἱ σπουδαὶ διαρκοῦν 3 ἔτη καὶ οἱ φοιτηταὶ γίνονται δεκτοὶ εἰς τὰς σχολὰς κατόπιν ἐνὸς ἐθνικοῦ διαγωνισμοῦ.

Ἡ Ἀνωτέρα Σχολὴ Ἐμπορικῶν Σπουδῶν (H.E.C.), ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἐμπορικοῦ Ἐπιμελητηρίου τῶν Παρισίων τὸ 1881, τηρεῖ εἰς Παρισίους τὸν ρόλον μίαν Ἐθνικῆς Σχολῆς καὶ ἡ εἰσοδὸς τῆς ἐπιφυλάσσεται εἰς ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ὑπέστησαν ἐπιτυχῶς τὴν δοκιμασίαν ἐνὸς δυσκόλου διαγωνισμοῦ: Τὸ 1956, 257 φοιτηταὶ ἐγένοντο δεκτοὶ μετὰξὺ 1200 ὑποψηφίων (1). Ὑπάρχει, τέλος, εἰς Παρισίους σχολὴ ἀνωτέρων ἐμπορικῶν σπουδῶν θηλέων (H.E.C.J.F.) ἐξαγορασθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἐμπορικοῦ Ἐπιμελητηρίου τῶν Παρισίων.

Μολονὶ τὰ εἰδικευμένα αὐτὰ ἰδρύματα εἶναι συνδεδεμένα μετὰ τῶν «προξενικῶν» ὀργανισμῶν, θὰ ἦτο ὑπερβολικὸν νὰ διαπιστώσωμεν εὖ εἶναι ἀπομεμονωμένα ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ σχολικοῦ συνόλου καὶ νὰ ἀντιτάξωμεν ἀπολύτως τὸ Γερμανικὸν σύστημα τὸ ὁποῖον, πρὸ πολλοῦ καὶ ἐπιτυχῶς, ἐμπιστεύεται τὴν διδασκαλίαν τῶν υποθέσεων εἰς τὰ πανεπιστήμια, ἐνῶ τὸ γαλλικὸν σύστημα ἀναθέτει

1) Εἰς τὴν Ἀνωτέραν Σχολὴν Ἐμπορικῶν Σπουδῶν (H.E.C.) ὑπάρχει ἐπίσης μία «Ἐμπορικὴ Ἀκαδημία» διὰ ξένους, τῆς ὁποίας οἱ μαθηταὶ δύνανται, κατόπιν διαγωνισμοῦ, νὰ παρακολουθήσουν τὸ δεῦτερον ἔτος σπουδῶν τῆς Σχολῆς.

αὐτὰς εἰς μὴ πανεπιστημιακὰ ἰδρύματα. Οἱ καθηγηταί, ἰδίως εἰς τὴν Ἀνωτέραν Σχολὴν Ἐμπορικῶν Σπουδῶν, εἶναι συγχρόνως, πολλάκις, καθηγηταί τῆς Νομικῆς ἢ Φιλοσοφικῆς Σχολῆς. Οἱ ἴδιοι οἱ διευθύνται τῶν Ἀνωτέρων Ἐμπορικῶν Σχολῶν εἶναι ἐνίοτε καθηγηταί πανεπιστημίων (Τουλούζη, Μονπελιέ). Τὰ προγράμματα καὶ αἱ ἐξετάσεις ἐλέγχονται ὑπὸ μιᾶς Διευθύνσεως τοῦ Ὑπουργείου τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας, τῆς διευθύνσεως τῆς τεχνικῆς διδασκαλίας.

2ον. Τὰ «Πανεπιστήμια», μέχρι τῶν τελευταίων ἐτῶν, ἔχουν ἰδρύσει ὀλίγα μόνον εἰδικευμένα ἰδρύματα. Πολλὰ πανεπιστήμια τὸ ἐπεχείρησαν αὐτὸ πρὸ μισοῦ αἰῶνος καὶ πλέον, ἰδρύοντας «Ἐμπορικὰ Ἰνστιτούτα» τὰ ὁποῖα ἀπονέμουν τὸν τίτλον τοῦ «ἐμπορικοῦ μηχανικοῦ». Τὸ πανεπιστήμιον τῆς Νανσύ, τὸ ὁποῖον ἀνεπτύχθη μετὰ πολὺ μεγάλης ἐπιτυχίας, δέχεται σήμερον τοὺς φοιτητὰς αὐτοῦ κατόπιν διαγωνισμοῦ καὶ διὰ τριετῆ φοίτησιν. Ἡ Νομικὴ Σχολὴ τῶν Παρισίων ἱδρύσε μίαν «Σχολὴν Νομικῶν Ἐπιστημῶν καὶ Οἰκονομικῶν Ἐφηρμοσμένων εἰς τὰς Ὑποθέσεις», αἱ σπουδαὶ τῆς ὁποίας διαρκοῦν 2 ἔτη. Αὐτὰ ἕμως εἶναι μεμονωμένα παραδείγματα ἕως τὸ 1956. Τοῦτο δὲν σημαίνει, ἐν τούτοις, ὅτι τὰ Γαλλικὰ πανεπιστήμια παρέμειναν ξένα πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῶν ὑποθέσεων. Ὑπάρχει ἡ παράδοσις, ὅπως τὸ πρόγραμμα τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας τῶν Νομικῶν Σχολῶν διδῆν εὐρῆταν θέσιν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν θεμάτων, τὰ ὁποῖα, εἰς ἄλλας χώρας, ἀποτελοῦν μέρος τοῦ προγράμματος τῆς «οἰκονομίας τῶν ἐπιχειρήσεων»: ὀργάνωσις καὶ συγκρότησις τῆς βιομηχανίας καὶ τοῦ ἐμπορίου, πολιτικὴ τῶν τιμῶν, μέθοδοι ὀργάνωσεως τῶν ἐπιχειρήσεων, ὀρθολογιστικὴ συστηματοποίησις τῆς ἐργασίας, μέθοδοι τῶν μισθῶν, τραπεζιτικά καὶ χρηματιστηριακά πράξεις, τεχνικὴ τοῦ διεθνοῦς ἐμπορίου.

Πολλοὶ ἐναίσιμοι διατριβαὶ ἐπὶ διδακτορῖα ἀπέδειξαν τρανῶς τὸ ἐνδιαφέρον τῶν σπουδαστῶν διὰ τὰ προβλήματα ταῦτα. Τὸ πρόγραμμα διὰ τὴν διδακτορίαν τοῦ κλάδου Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν (πτυχίον ἀπονεμόμενον ὑπὸ τῶν Νομικῶν Σχολῶν), συμπεριλαμβάνει θέματα κατ' ἐκλογὴν, καθὼς ἡ Λογιστικὴ καὶ ἡ Οἰκονομία Ἐπιχειρήσεων, καὶ τὸ νέον πτυχίον Νομικῆς, τοῦ τμήματος τῶν Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν, ἱδρυθὲν τῷ 1955, ἐδημιούργησε εἰς τὸ 4ον ἔτος μίαν ἀναγκαστικὴν σειρὰν μαθημάτων περὶ διαχειρίσεως τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ περὶ λογιστικῆς.

3ον. Θὰ σημειώσωμεν ἐπίσης, ὅτι μαθήματα τῆς οἰκονομίας τῶν ἐπιχειρήσεων γίνονται εἰς τὸ «Conservatoire des Arts et Métiers» (σημ. : Κατάστημα δημόσιον εἰς τὸ ὁποῖον φυλάσσονται τὰ πρότυπα τῶν μηχανῶν, ὀργάνων, ἐργαλείων, κτλ. καὶ δείγματα διαφόρων προϊόντων τῆς βιομηχανίας), ἀνώτερον Ἰδρυμα διδασκαλίας τεχνικῶν μαθημάτων, καὶ εἰς τὴν Ε.Ν.Ο.Σ. (Νέα Σχολὴ οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς ὀργάνωσεως), ὅτι τὸ Ἰνστιτούτον Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν τῶν Παρισίων ὀργάνωσε ἐν τμήμα ἰδιωτικῆς οἰκονομίας, καὶ ὅτι τὸ Καθολικὸν Ἰνστιτούτον τῶν Παρισίων διαχειρίζεται τὴν Ε.Σ.Σ.Ε.С. (Ἀνωτέρα Σχολὴ Οἰκονομικῶν καὶ Ἐμπορικῶν Ἐπιστημῶν).

Ἡ διδασκαλία τῶν ὑποθέσεων ἔχει ἐμφυτευθεῖ βαθέως εἰς τὴν Γαλλίαν. Ἐν τούτοις, ἐφάνη κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν τελευταίων ἐτῶν, ὅτι ἦτο ἀναγκαῖον νὰ «ἰδρυθῶν νέοι ὀργανισμοί», ὅχι διὰ νὰ ἔλθουν ὡς ἀντίπαλοι τῶν ἤδη ὑπαρχόντων ἐξαιρέτων ἰδρυμάτων, ἀλλὰ διὰ νὰ ἀνταποκριθῶν εἰς «νέας καὶ ἐπιυεξημένας ἀνάγκας». Αἱ ἀποστολαὶ διὰ τὴν αὐξησιν τῆς παραγωγῆς εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολι-

ταίς επέτρεψαν εις πολυαριθμούς Γάλλους νὰ «ἀνακαλύψουν» καὶ νὰ θαυμάσουν — ὀλίγον ἀφελῶς ἐνίοτε — τὰ ἀμερικανικὰ Σχολεῖα Ὑποθέσεων (Business Schools). Ἐνισχύθη ἡ τάσις ἢ ἀποβλέπουσα εἰς τὴν σύσφιγξιν τῶν δεσμῶν μεταξὺ Πανεπιστημίων καὶ βιομηχανίας, τόσοσιν εἰς τοὺς πλέον δυναμικοὺς κύκλους τῆς βιομηχανίας ὅσον καὶ εἰς τὴν διεύθυνσιν τῆς ἀνωτέρας ἐκπαιδύσεως καὶ εἰς τὴν γενικὴν ἐπὶ τῆς παραγωγῆς ἐπιτροπείαν.

Ἴον Κατόπιν πολλῶν συσκέψεων, ἰδρῦθη διὰ διατάγματος, τὸ 1955, τὸ «Πτυχίον ἱκανότητος διὰ τὴν διαχειρίσιν τῶν ἐπιχειρήσεων» τὸ ὅποιον, διὰ πρῶτην φορὰν συνιστᾷ εἰς τὰ Γαλλικὰ Πανεπιστήμια ἓνα «Κρατικὸν Δίπλωμα» τῶν ὑποθέσεων καὶ καθιστᾷ εἰς τὸ ἐξῆς τὴν διδασκαλίαν τῶν ὑποθέσεων, ἓνα σημαντικὸν τμήμα τῆς πανεπιστημιακῆς διδασκαλίας. Τὸ Πτυχίον τοῦτο ἀπονέμεται ὑπὸ τῶν Νομικῶν Σχολῶν κατόπιν ἑνὸς ἔτους παρακολουθήσεως τῶν μαθημάτων εἰς Ἰνστιτοῦτα τῆς Σχολῆς ἢ τοῦ Πανεπιστημίου. Ἡ πρωτοτυπία τῆς διδασκαλίας αὐτῆς εἶναι διττή: προσφέρεται εἰς ὅλους τοὺς σπουδαστὰς οἱ ὅποιοι ἔχουν ἤδη ἓνα ἰσχυρὸν καταρτισμὸν ἀνωτέρας μορφώσεως, ἐξ οἷασδήποτε Πανεπιστημιακῆς ἢ Ἀνωτέρας Σχολῆς καὶ ἂν προέρχονται (Πτυχιούχοι Νομικῆς, Φιλολογίας, Φυσικῶν Ἐπιστημῶν, μηχανικοὶ Πολυτεχνείων). Ἡ διδασκαλία παρέχεται συγχρόνως ὑπὸ Καθηγητῶν Πανεπιστημίου ἢ ἐδικῶν ἐχόντων ὑπευθύνους θέσεις εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις. Ἡ νέα διδασκαλία ἐγένετο εὐμενῶς δεκτὴ: ἑπτὰ Πανεπιστήμια ἴδρυσαν τὸ 1956 Ἰνστιτοῦτα ἢ Κέντρα Διαχειρίσεως τῶν Ἐπιχειρήσεων. Ἐπτὰ ἄλλα ἠκολούθησαν τὸ παράδειγμά των τὸ 1957. Ὁ ἀριθμὸς τῶν φοιτητῶν εἶναι σήμερα 600, ἐξ ὧν 250 εἰς Παρισίους. Παρὰλλήλως τὰ Καθολικὰ Ἰνστιτοῦτα τῶν Παρισίων καὶ τῆς Ἀέλλης καθιέρωσαν τὸ μὲν πρῶτον ἓν Πτυχίον Καταρτισμοῦ εἰς τὴν ζωὴν τῶν Ἐπιχειρήσεων, τὸ δὲ δεῦτερον μίαν Σχολὴν Διαχειρίσεως τῶν Ὑποθέσεων.

2ον Συγχρόνως ἐπολλαπλασιάσθησαν τὰ κέντρα καταρτισμοῦ στελεχῶν καὶ διευθυντῶν ἐπιχειρήσεων. Τὸ Κέντρον Καταρτισμοῦ εἰς τὰς ὑποθέσεις τοῦ Ἐπιμελητηρίου τῶν Παρισίων (C.P.A.) τὸ ὅποιον ὑπῆρξε πρωτοπόρον, καὶ ἡ «CEGOS» ἢ ὅποια διοργανώνει ἀπὸ τὸ 1926 συνέδρια, ἡμέρας σπουδῶν, περιοδικοὺς χρόνους προεξοπτικῆς, συνέχισαν ἐπιτυχῶς τὴν δρᾶσιν των. Ἄλλοι ὄργανισμοὶ ἐδημιουργήθησαν ἢ ἀνέπτυξαν τὴν ἤδη ὑπάρχουσαν διδασκαλίαν των: φαίνονται ὅλοι νὰ ἀνταποκρίνονται εἰς μίαν ἀνάγκην, ἂν κρίνωμεν ἀπὸ τὸν σημαντικὸν ἀριθμὸν τῶν «μαθητῶν» των: Κέντρον Ἐρευνῶν καὶ Σπουδῶν Ἀρχηγῶν Ἐπιχειρήσεων (C.R.C.E.) ἰδρυθὲν ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Ὁμοσπονδίας τῶν Γάλλων Ἐργοδοτῶν, Ἰνστιτοῦτον τελειοποιήσεως εἰς τὰς μεθόδους ἐλέγχου τῆς διαχειρίσεως, κέντρα τελειοποιήσεως, τῶν χριστιανῶν ἐργοδοτῶν, τῆς γενικῆς ὁμοσπονδίας τῶν στελεχῶν, τοῦ ἐλευθέρου Κολλεγίου τῶν Κοινωνικῶν ἐπιστημῶν, τῆς Ἀνωτέρας Σχολῆς Ἐμπορικῶν Ἐπιστημῶν, τοῦ E.N.O.S., Ἰνστιτοῦτον Ἀνωτέρων Σπουδῶν τῶν συστημάτων Ὁργανώσεως τῶν Τεχνῶν (Arts et Métiers). Πέριξ τῶν νέων πανεπιστημιακῶν κέντρων διαχειρίσεως τῶν ἐπιχειρήσεων ἀναπτύσσονται εἴτε τμήματα ἐιδικοῦ καταρτισμοῦ (πίστωσις εἰς τὰς μέσης καὶ μικρὰς κατηγορίας ἐπιχειρήσεις, εἰς Rennes, Ἐρευνα τῶν Ἐργασιῶν εἰς Aix en Provence) εἴτε μαθήματα τελειοποιήσεως καταλλήγοντα εἰς πτυχίον Πανεπιστημίου. Ἐδῶ παρουσιάζεται μίαι καινοτομία πολὺ περισσότερον ἐνδιαφέρουσα ὅτι ἢ πλειονότητα τῶν κέντρων τελειο-

ποιήσεως εϋρίσκοντο εις Παρισίους. Ἀρχίζουσι ἐξ ἄλλου νὰ ἰδρῶσι «ὀργανισμοὺς ἐρευνῶν» ἄνευ τῶν ὀπείων ἢ διδασκαλίας τῶν ὑποθέσεων δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ λάβῃ θέσιν μεταξὺ τῶν μεγάλων ἐπιστημονικῶν σπουδῶν.

Ὁὕτω, ἡ διδασκαλία τῶν ὑποθέσεων εἶναι ποικίλη καὶ πολύμορφος. Ἄς μᾶς ἐπιτραπῇ νὰ ἐπιμείνωμεν ἐπὶ δύο πλεονεκτημάτων: τὴν «εὐκαμψίαν» καὶ τὴν «πολλαπλότητα». Τὸ Γαλλικὸν σύστημα διδασκαλίας εἶναι πολὺ ὀλιγώτερον δύσκαμπτον ἀπὸ ὅσον τείνουσι νὰ πιστεύουσιν εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Τὰ πρόσφατα πειράματα δεικνύουσιν ὅτι ἡ νομικὴ τῶν συστάσεως ἐπιτρέπει εὐκόλως εἰς τὰ Πανεπιστήμια τὰ προσαρμόζονται εἰς τὰς πλέον νωτέρας ἀνάγκας, ἔαν τὸ ἐπιθυμοῦν. Ἡ πολλαπλότης ὑπῆρξεν εὐνοϊκῆ τὸνώνοντας τὴν πρωτοβουλίαν, ἐπιτρέποντας νὰ ἐπαυξηθῇ αἰσθητῶς ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπιωφελομένων ἐκ μιᾶς διδασκαλίας ἀνωτέρας ποιότητος, ἀντιδρώντας εἰς τὴν ὑπερβολικὴν συγκέντρωσιν τῆς διδασκαλίας τῶν ὑποθέσεων εἰς τὴν πρωτεύουσαν. Ὀφείλομεν νὰ εὐχηθῶμεν ὅπως, ἀποφεύγοντας τὰς ἀχρήστους διπλᾶς ἐργασίας, ἡ διδασκαλία τῶν ὑποθέσεων διατηρήσῃ τὴν εὐκαμψίαν καὶ τὴν πολλαπλότητα. Αἱ ἐξαισίοι σχέσεις αἱ ὑπάρχουσαι μεταξὺ τῶν διαφορῶν ἰδρυμάτων ἐπιτρέπουσι νὰ σκεπτόμεθα ὅτι τοιαύτη θὰ εἶναι ἡ κατεύθυνσις τῆς παρούσης ἐξελίξεως.

ΔΗΜ. ΑΔΑΜΟΠΟΥΛΟΥ

τακτικῶν καθηγητοῦ τῆς Οἰκονομικῆς τῶν Ἐκμεταλλεύσεων καὶ Βιομηχανικῆς Λογιστικῆς εἰς τὴν Ἀνωτέραν Σχολὴν Βιομηχανικῶν Σπουδῶν Θεσσαλονίκης

ΓΕΝΙΚΟΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΝ ΣΧΕΔΙΟΝ

Πωλεῖται εἰς ὅλα τὰ Βιβλιοπωλεῖα

Τὴν 5ην Φεβρουαρίου ἐκυκλοφόρησε τὸ τρίτον τομίδιον τῆς
ΓΕΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

Ἔκδοσις πρωτοφανῆς διὰ τὴν Ἑλλάδα

Ἔργον ἀπολύτως ἀπαραίτητον διὰ κάθε βιβλιοθήκην, διὰ κάθε βιβλιοφίλον, διὰ κάθε σπουδαστὴν, διὰ κάθε ἐπιστήμονα

Μιά ὀλοκληρωμένη ἐπιστημονικὴ σύνθεσις τῶν πλέον ἐγκύρων διεθνῶν ἐκδόσεων τοῦ εἴδους τοῦ (LAROUSSE, MASON, L. THORNDIKE, G. SARTON, QUE SAIS JE?, M. ΣΤΕΦΑΝΙΔΟΥ καὶ ἄλλα κατὰ κλάδους καὶ ἐποχάς).

Εἰδικὸ τεῦχος—παράρτημα—εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔργου θὰ περιλάβῃ τὰς συγχρόνους κατακτήσεις τῆς ἐπιστήμης εἰς τὸν τομέα τῆς ἀστροναυτικῆς καὶ τοὺς ἄλλους τομεῖς.

Τὸ ἔργον ἐκδίδεται εἰς τομίδια ἀνὰ 40—50 ἡμέρας τὸ τομίδιον. Θὰ ὀλοκληρωθῇ μετὰ τὴν ἐκδοσιν 12—13 τομιδίων καὶ τοῦ παραρτήματος. Θὰ βιβλιοδετηθῇ εἰς 3 χρυσοδεματοδέτους πολυτελεῖς τόμους.

— Χάρτης ὑπερπολυτελεῆς (Samois Satiné 100 gr.)

— Πλουσιωτάτη εἰκονογραφίσις ἐντὸς κειμένου

— Χωριστὴ ἐκτύπωσις τῶν κλισιῶν μετὰ εἰδικὴν μελάνην

— Καλλιτεχνικὰ δρ-τέξτ ἐπὶ χάρτου illustration

Συντάσσεται μετὰ πᾶσαν προσοχὴν καὶ ἐπιμέλειαν ὑπὸ ὁμάδος ἐπιστημόνων.

Εἰς κάθε τόμον συνεργάζονται διαπρεπεῖς ἐπιστήμονες, καθηγηταὶ Ἀνωτάτων Σχολῶν, μετὰ εἰδικὰς ἐργασίας των.

Πωλεῖται ὀλοκληρωμένον

τὸ κλασσικὸν ἔργον τοῦ διαπρεποῦς Γάλλου αἰσθητικοῦ

L. R é a u

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

Ἔκδοσις πολυτελεῆς—1500 σελίδες—1200 εἰκόνες

11 ἔγχρωμες reproductions

2 τόμοι χρυσοδεματοδέτοι . . . . . τιμὴ δρχ. 850

Ζητήστε νὰ ἰδῆτε τὴν ΓΕΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ καὶ τὴν ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ἀπὸ τὰ βιβλιοπωλεῖα, τοὺς πλασιῆ καὶ τὰ γραφεῖα μας (*).

ΕΚΔΟΣΕΙΣ "Δ. ΒΟΓΙΑΤΖΗ,"

Πανεπιστημίου 34, Β' ὁρ. Γρ. 21—Τηλ. 612.069

(*). Διὰ τοὺς σπουδαστὰς τῆς Α.Σ.Β.Σ. εἰδικὴ ἔκπτωσης 15 % ἀπὸ τὰ γραφεῖα μας. Διὰ τοὺς συνδρομητὰς τῶν «ΣΠΟΥΔΩΝ» καὶ τῶν «ΝΕΩΝ τῆς Α.Σ.Β.Σ.» 10 %.

Τὰ εὐγενέστερα δῶρα εἶναι τὰ βιβλία τοῦ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΥ ΟΙΚΟΥ "ΜΕΛΙΣΣΑ,"

- 1) Λ. Κοκκίνου (τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν): Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ. Τόμοι 10. Κυκλοφοροῦν ἤδη οἱ τέσσαρες πρῶτοι δευρατόδετοι. Βραβεῖον Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.
Τιμὴ ἐκάστου τόμου . . . . . δρχ. 120
- 2) Ἀκαδημίας Ἐπιστημῶν ΕΣΣΔ: ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ (πολύτομος). Κυκλοφοροῦν ἤδη οἱ τρεῖς τόμοι δευρατόδετοι.
Τιμὴ ἐκάστου τόμου . . . . . δρχ. 150
- 3) ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗ. Ἐνας καλαίσθητος ὀγκώδης τόμος. *Δευρατόδετος . . . . . δρχ. 150*
- 4) Τζ. Παπίνι: Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ. Τόμος ἕνας.
Δευρατόδετος . . . . . δρχ. 120
- 5) Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν ΕΣΣΔ: Η ΜΥΣΤΙΚΗ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ τῶν ΣΤΑΛΙΝ καὶ ΤΣΩΡΤΣΙΑ - ΡΟΥΣΒΕΛΤ κατὰ τὸν Β' Παγκόσμιον πόλεμον. Τόμ. 2. Ἐκυκλοφόρησε ὁ πρῶτος.
Χαρτόδετος . . . . . δρχ. 100
- 6) Ἀδ. Παπαδήμα: ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
Ἐκαστον . . . . . δρχ. 50
- 7) Γ. Ζουράρι: Ὅλα τὰ βιβλία τοῦ θεμελιωτοῦ τῆς Σεξολογίας εἰς τὴν Ἑλλάδα.
- 8) Ν. Μόσχου: ΧΑΡΟΥΜΕΝΗ ΣΤΡΑΤΑ (κοινωνικὸ μυθιστόρημα)
Ἐκαστον . . . . . δρχ. 30
- 9) Γ. Καραλῆ: ΜΙΚΡΑ ΤΑΞΙΔΙΑ (Θαλασσινὰ καὶ στεριανά).
Ἐκαστον . . . . . δρχ. 25

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ "ΜΕΛΙΣΣΑ,"

ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ 34 - ΤΗΛ. 611.692